

Ustanovení mezinárodních zásad katalogizace Heslář (1. česká verze, 31.8.2017)

Přeloženo z: Statement of International Cataloguing Principles (ICP) / by IFLA Cataloguing Section and IFLA Meetings of Experts on an International Cataloguing Code. 2016 Edition with minor revisions, 2017. Dostupný z: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-en.pdf

Přeložily: E. Lichtenbergová, J. Svobodová, M. Balíková, L. Benešová

Terminologie označená jako nepoužívaná (s. 7) se nadále používá ve specifikaci formátu MARC 21, nelze ji tedy – například v TDKIV – označit za neplatnou. Je ponecháno abecední řazení podle anglických označení.

Tento heslář zahrnuje termíny použité v Ustanovení mezinárodních zásad katalogizace (*Statement of International Cataloguing Principles, ICP*), které byly použity specifickým způsobem (nikoli podle běžných slovníkových definic). Zahrnuto je i několik termínů potřebných pro srozumitelnost ustanovení. Na konci jsou termíny použité v Pařížských principech (*Paris Principles*) či dalších starších katalogizačních pravidlech a v ustanovení z roku 2009, které se již nepoužívají.

BT = širší termín; NT = užší termín; RT = příbuzný termín

Selekční údaj (access point) – jméno, termín, kód atd., prostřednictvím něhož jsou bibliografická či autoritní data vyhledávána a identifikována. Selekční údaje rovněž umožňují pořadací funkci katalogu.

Viz též Doplnující selekční údaj [NT], Autoritní data [RT], Autorizovaný selekční údaj [NT], Kontrolovaný selekční údaj [NT], Základní selekční údaj [NT], Jméno [RT], Nomen [RT], Nekontrolovaný selekční údaj [NT], Variantní forma jména [NT]
Zdroje: FRAD, IME ICC, ICP WG

Doplnující selekční údaj (additional access point) – selekční údaj, který může být použit k doplnění základního selekčního údaje tak, aby bylo usnadněno zpřístupnění bibliografických či autoritních dat.

Viz též Selekční údaj [BT], Základní selekční údaj [RT]
Zdroje: IME ICC

Agent (agent) – entita (osoba, rodina nebo korporace), která má odpovědnost vztahující se k dílům, vyjádřením, provedením nebo jednotkám.

Viz též Korporace [NT], Tvůrce [RT], Entita [BT], Rodina [NT], Osoba [NT]
Zdroje: ICP rev WG

Atribut (attribute) – Charakteristika entity. Atribut může být součástí entity či být připisovaný entitě zvnějšku. Atributy mohou být zaznamenány doslovně či jako URI.

Viz též Konceptuální model [BT], Entita [RT], Vztah [RT]
Zdroje: FRBR, ICP rev WG

Autoritní data (authority data) – agregát informací o osobě, rodině, korporaci, dílu, vyjádření, provedení, jednotce nebo tématu. Autoritní data by měla být vytvořena tak, aby umožňovala kontrolu autorizované formy jmen, nomen, variantních forem jmen a identifikátorů používaných jako selekční údaje.
Viz též Selekční údaj [RT], Entita [RT], Bibliografické údaje [RT], Kontrolovaný selekční údaj [RT], Identifikátor [RT]
Zdroje: FRAD, ICP rev WG

Autorizovaný selekční údaj (authorized access point) – preferovaný kontrolovaný selekční údaj pro entitu, ustanovený a vytvořený podle pravidel či standardů.
Viz též Selekční údaj [BT], Autorizovaná forma jména [RT], Kontrolovaný selekční údaj [BT], Základní selekční údaj [RT], Jméno [RT], Preferované jméno [RT], Variantní forma jména [RT]
Zdroje: IME ICC

Autorizovaná forma jména (authorized form of name) – forma jména zvolená za autorizovaný selekční údaj pro entitu.
Viz též Autorizovaný selekční údaj [RT], Konvenční jméno [RT], Jméno [BT], Preferované jméno [RT], Variantní forma jména [RT]
Zdroje: IME ICC

Bibliografická data (bibliographic data) – datové prvky, které popisují bibliografický zdroj a umožňují jeho zpřístupnění.
Zdroje: IME ICC

Bibliografický popis (bibliographic description) – soubor bibliografických dat popisujících a identifikujících zdroj.
Viz též Bibliografická data [BT], Popisná katalogizace [RT]
Zdroje: Kons. ISBD

Bibliografický zdroj (bibliographic resource) – hmotná či nehmotná entita obsahující intelektuální a/nebo umělecký obsah.
Zdroje: Kons. ISBD

Bibliografické univerzum (bibliographic universe) – sféra související se sbírkami knihoven. V širším smyslu může zahrnovat sbírky dalších informačních komunit, např. archivů, muzeí apod.
Zdroje: IME ICC, ICP rev WG

Bibliograficky významný (bibliographically significant) – kvalita entity či atributu nebo vztah, který má speciální význam či hodnotu v kontextu bibliografických zdrojů.
Zdroje: IME ICC

Typ nosiče (carrier type) – označení odrážející formát paměťového média a jeho nosiče v kombinaci s typem zprostředkujícího zařízení potřebného pro zobrazení, přehrání, spuštění atd. obsahu zdroje.
Viz též Forma obsahu [RT], Vyjádření [RT]
Zdroje: IME ICC

Konceptuální model (conceptual model) – model, který konceptualizuje sféru bibliografického univerza za použití analytických technik, jako např. entitně-vztahové modelování.
Viz též Atribut [NT], Entita [NT], Vztah [NT]

Zdroje: ICP rev WG

Forma obsahu (content form) – základní forma nebo formy, ve kterých je vyjádřen obsah.

Viz též Typ nosiče [RT], Vyjádření [RT]

Zdroje: Kons. ISBD

Kontrolovaný selekční údaj (controlled access point) – selekční údaj záznamenaný v autoritních datech. Kontrolované selekční údaje zahrnují jak autorizované formy jmen, tak i jména určená pro variantní formy.

Viz též Selekční údaj [BT], Autoritní data [RT], Autorizovaný selekční údaj [NT], Základní selekční údaj [RT], Jméno [RT], Nomen [RT], Nekontrolovaný selekční údaj [RT], Variantní forma jména [NT]

Zdroje: IME ICC

Konvenční jméno (conventional name) – jméno, jiné než oficiální jméno, pod kterým je entita obecně známá.

Viz též Autorizovaná forma jména [RT], Jméno [BT], Preferované jméno [RT], Variantní forma jména [RT]

Zdroje: upraveno z AACR2 Revision 2002, Heslář; ICP rev WG

Korporace (corporate body) – organizace či skupina osob a/nebo organizací, která je identifikována určitým jménem a která jedná jako celek.

Viz též Agent [BT], Korporace [RT], Entita [RT], Rodina [RT], Osoba [RT]

Zdroje: FRAD

Tvůrce (creator) – osoba, rodina, či korporace zodpovědná za intelektuální či umělecký obsah díla.

Viz též Agent [RT], Korporace [RT], Rodina [RT], Osoba [RT], Vztah [BT]

Zdroje: IME ICC

Popisná katalogizace (descriptive cataloguing) – část katalogizace, která poskytuje popisné údaje a selekční údaje s výjimkou věcných.

Viz též Bibliografický popis [RT], Věcná katalogizace [RT]

Zdroje: IME ICC

Entita (entity) – abstraktní kategorie konceptuálních objektů.

Viz též Agent [NT], Atribut [RT], Konceptuální model [BT], Korporace [RT], Vyjádření [NT], Rodina [RT], Jednotka [NT], Provedení [NT], Nomen [NT], Osoba [RT], Vztah [RT], Téma [NT], Dílo [NT]

Zdroje: Kons. FRBR, modifikováno ICP rev WG

Základní selekční údaj (essential access point) – selekční údaj založený na hlavním atributu či vztahu entity zaznamenaný v bibliografických či autoritních datech, který zajišťuje vyhledání a identifikaci těchto dat.

Viz též Selekční údaj [BT], Doplnující selekční údaj [RT], Autorizovaný selekční údaj [RT], Kontrolovaný selekční údaj [RT]

Zdroje: IME ICC

- Vyjádření** (expression) – intelektuální či umělecká realizace díla ve formě alfa-numerického, hudebního nebo choreografického zápisu, zvuku, obrazu, pohybu atd. nebo jejich jakékoli kombinace.
Viz též Typ nosiče [RT], Forma obsahu [RT], Entita [BT], Jednotka [RT], Provedení [RT], Dílo [RT]
Zdroje: FRBR
- Rodina** (family) – dvě či více osob spřízněných narozením, sňatkem, adopcí či podobným právním statutem, či prezentující se jako rodina.
Viz též Agent [BT], Korporace [RT], Tvůrce [RT], Entita [RT], Osoba [RT]
Zdroje: FRAD, modifikováno IME ICC
- Identifikátor** (identifier) – číslo, kód, slovo, fráze, logo, deviza atd., které jsou spojeny s entitou a slouží k odlišení entity od jiných entit v rámci okruhu, ve kterém je identifikátor přidělen.
Viz též Autoritní data [RT]
Zdroje: FRAD
- Jednotka** (item) – jednotlivý exemplář provedení.
Viz též Entita [BT], Vyjádření [RT], Provedení [RT], Dílo [RT]
Zdroje: FRBR
- Klíčový název** (key title) – jedinečné jméno přidělené pokračujícímu zdroji v ISSN Network a neoddělitelně spojené s jeho ISSN.
Zdroje: Kons. ISBD
- Provedení** (manifestation) – fyzické ztělesnění vyjádření díla. Provedení může ztělesňovat soubor děl, jednotlivé dílo, či analytickou část díla. Provedení se může vyskytovat v jedné či více fyzických položkách.
Viz též Entita [BT], Vyjádření [RT], Jednotka [RT], Dílo [RT]
Zdroje: FRAD, FRBR, IME ICC
- Jméno** (name) – znak, slovo, či skupina slov a/nebo znaků pod kterými je entita známa. Zahrnuje slova/znaky označující osobu, rodinu, korporaci; zahrnuje název daný dílu, vyjádření, provedení, či jednotce. Používá se jako základ selekčního údaje.
Viz též Selekční údaj [RT], Autorizovaný selekční údaj [RT], Autorizovaná forma jména [NT], Kontrolovaný selekční údaj [RT], Konvenční jméno [[NT], Nomen [RT], Preferované jméno [NT], Variantní forma jména [NT]
Zdroje: FRBR, jako modifikace FRAD
- Nomen** (nomen) – jakýkoli znak či sekvence znaků, pod nimiž je téma známo, odkazuje se na ně či je k němu adresováno. Téma může mít jeden nebo více nomen a nomen se může vztahovat k více než jednomu tématu. Používá se jako základ pro selekční údaj.
Viz též Selekční údaj [RT], Entita [BT], Jméno [RT]
Zdroje: FRSAD
- Osoba** (person) – individuální či pseudoindividuální entita ustanovená nebo přijatá jednotlivcem či skupinou.
Viz též Agent [BT], Korporace [RT], Tvůrce [RT], Entita [RT], Rodina [RT]
Zdroje: FRBR v modifikaci FRAD a IME ICC

Preferované jméno (preferred name) – jméno pro entitu vybrané podle pravidel či standardů, použité jako základ pro tvorbu autorizovaného selekčního údaje pro tuto entitu.
Viz též Autorizovaný selekční údaj [RT], Autorizovaná forma jména [RT], Konvenční jméno [RT], Jméno [BT]
Zdroje: IME ICC

Vztah (relationship) – specifické spojení mezi entitami či jejich instancemi.
Viz též Atribut [RT], Konceptuální model [BT], Tvůrce [NT], Entita [RT]
Zdroje: založeno na FRBR

Věcná katalogizace (subject cataloguing) – část katalogizace, která identifikuje použitá témata a nomen a odkazuje na ně.
Viz též Popisná katalogizace [RT], Téma [RT]
Zdroje: IME ICC, ICP rev WG

Téma (thema) – jakákoli entita použitá jako předmět díla. Témata se mohou podstatně lišit ve své komplexnosti. Jednotlivá témata mohou být kombinována či agregována, čímž vzniknou komplexnější témata. (Pozn. překladatele: Předpokládá se nahrazení termínem „res“)
Viz též Entita [BT], Věcná katalogizace [RT]
Zdroje: FR SAD

Nekontrolovaný selekční údaj (uncontrolled access point) – selekční údaj, který není kontrolovaný autoritními daty.
Viz též Selekční údaj [BT], Kontrolovaný selekční údaj [RT]
Zdroje: IME ICC, ICP rev WG

Uživatel (user) – jakákoli osoba, rodina, korporace nebo robot, který vyhledává v katalozích a využívá bibliografická a/nebo autoritní data.
Zdroje: ICP rev WG

Variantní forma jména (variant form of name) – forma jména nezvolená za autorizovaný selekční údaj pro entitu. Může být použita pro zpřístupnění autoritních dat pro entitu či být prezentována jako odkaz na autorizovaný selekční údaj.
Viz též Selekční údaj [BT], Autorizovaný selekční údaj [RT], Autorizovaná forma jména [RT], Kontrolovaný selekční údaj [BT], Konvenční jméno [RT], Jméno [BT]
Zdroje: IME ICC

Dílo (work) – určitý intelektuální či umělecký výtvar (tj. intelektuální či umělecký obsah).
Viz též Entita [BT], Vyjádření [RT], Jednotka [RT], Provedení [RT]
Zdroje: FRAD, FRBR, v modifikaci IME ICC

Zdroje

FRAD – *Functional Requirements for Authority Data: A Conceptual Model – Final Report, 2008.*

FRBR – *Functional Requirements for Bibliographic Records: Final Report.* – Munich : Saur, 1998. (IFLA UBCIM publications new series; v. 19) Dostupný z: <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/> (Sept. 1997, as amended and corrected through February 2008)

FRSAD – *Functional Requirements for Subject Authority Data. Final Report.* – Berlin, Munich : De Gruyter Saur, 2011. (IFLA series on Bibliographic Control; v. 43) Dostupný z: <https://www.ifla.org/publications/ifla-series-on-bibliographic-control-43>

GARR --Guidelines for Authority Records and References. 2nd ed., rev. - Munich : Saur, 2001. (IFLA series on Bibliographic Control; v. 23) Dostupný z: <http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>

ICP rev WG -- Statement of International Cataloguing Principles (ICP) / by IFLA Cataloguing Section and IFLA Meetings of Experts on an International Cataloguing Code. 2016 Edition with minor revisions, 2017. Dostupný z: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-en.pdf

IME ICC – IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code (1st-5th : 2003-2007), recommendations from the participants

Introducing the FRBR Library Reference Model / Pat Riva, Maja Žumer – Paper presented at: IFLA WLIC 2015. – Cape Town, South Africa in Session 207. – Cataloguing.
Dostupný z: <http://library.ifla.org/1084>

ISBD – *International Standard Bibliographic Description (ISBD): preliminary consolidated edition.* – Munich : Saur, 2007. (IFLA Series on Bibliographic Control, v. 31) Dostupný z: http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD_consolidated_2007.pdf

Webster's 3rd – *Webster's Third New International Dictionary.* – Springfield, Mass. : Merriam, 1976.

Termíny, které se nadále nepoužívají:

od 2009

Bibliografická jednotka viz **Provedení**

Záhlaví viz **Autorizovaný selekční údaj, Kontrolovaný selekční údaj**

Odkaz viz **Variantní forma jména**

Unifikovaný název viz **Autorizovaný selekční údaj, Autorizovaná forma jména, Jméno**

od 2016

Autoritní záznam viz **Autoritní data**

Bibliografický záznam viz **Bibliografická data**

Soubor

Typ obsahu viz **Forma obsahu**

Koncept viz **Téma**

Událost viz **Téma**

Objekt viz **Téma**

Místo viz **Téma**